

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๑๐๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๘

ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข

ว่าด้วยบุคคลซึ่งทางราชการ เทศบาล สุขาภิบาล
หรือสภาอากาศไทยมอบหมายให้ประกอบโรคศิลปะ
ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้ขึ้นทะเบียน
และรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแล้ว

(ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (ก) แห่งพระราช-
บัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ
(ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๐๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
กำหนดระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความใน (๒) แห่งระเบียบกระทรวง
สาธารณสุข (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๐๔ เรื่อง บุคคลซึ่งทาง
ราชการ เทศบาล สุขาภิบาล หรือสภาอากาศไทยมอบหมาย
ให้ประกอบโรคศิลปะในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ขึ้น
ทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแล้ว ลง
วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๔

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๑๐๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๘

ข้อ ๒ บุคคลซึ่งทางราชการ เทศบาล สุขาภิบาล หรือ สภากาชาดไทยมอบหมายให้ประกอบโรคศิลป์ ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลป์แล้ว อาจประกอบโรคศิลป์ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ได้ คือ

๒.๑ เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอนามัยอำเภอ พนักงานอนามัย ผดุงครรภ์ (อนามัย) ผู้ช่วยพยาบาล-ผดุงครรภ์ และผู้ช่วยพยาบาล ให้กระทำได้เฉพาะที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ด้านอายุรกรรม

- ๑) โรคติดต่อตามโครงการของกระทรวงสาธารณสุข
- ๒) โรคขาดธาตุอาหาร
- ๓) โรคอาหารเป็นพิษ
- ๔) โรคพยาธิลำไส้
- ๕) โรคบิด
- ๖) โรคหวัด
- ๗) โรคหัด
- ๘) โรคสุกใส

- ๙) โรคทางทุม
- ๑๐) โรคไทรน
- ๑๑) โรคผิวหนัง เช่น หิด เทา กลาก
เกลื้อน และลมพิษ
- ๑๒) อาการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
- ไข้
 - อาการเจ็บปวด เช่น คอเจ็บ
ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตามตัว
และปวดฟัน
 - ปวดท้อง ท้องผูก ท้องอืด
ท้องเดิน
 - เบื่ออาหาร
 - คลื่นไส้อาเจียน
 - อ่อนเพลียใจสั้น
 - การอักเสบ เช่น แผล ฝี
 - ผื่นคัน

- ไอ หอบหืด
- ชีตเนื่องจากโลหิตจาง

๑๓) การปฏิบัติรักษาพยาบาลอื่น ๆ เช่น

- การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค รวมถึงการฉีดวัคซีนกันพิษสุนัขบ้า และการฉีดเซรุ่มแก้พิษงู
- การให้น้ำเกลือในผู้ป่วย ท้องเดินอย่างแรง
- เจาะดูดโลหิตเพื่อตรวจชั้นสูตร

๒.๑.๒ ด้านศัลยกรรม

- ๑) ผ่าฝี
- ๒) เย็บบาดแผลที่ไม่สาหัส
- ๓) ชะล้าง ตกแต่งบาดแผล

๒.๑.๓ ด้านสูติกรรม ให้เฉพาะผดุงครรภ์

(อนามัย) และผู้ช่วยพยาบาล - ผดุงครรภ์ กระทำได้
ดังต่อไปนี้ คือ

- ๑) ตัดและเย็บฝี เย็บในการทำคลอด
เมื่อมีความจำเป็น
- ๒) การใช้ยารัดมดลูก จะให้ได้ต่อ
เมื่อรกคลอดเสร็จเรียบร้อยแล้ว
เท่านั้น
- ๓) การกลับท่าเด็กภายนอก (External
Version)
- ๔) ใช้สเป็กคูลัม (Speculum) ตรวจ
ปากมดลูกในการตรวจภายหลัง
คลอด และการติดตามผลการใช้
ห่วงอนามัย
- ๕) การสวนปัสสาวะเกี่ยวกับการ
คลอดและหลังคลอด

๒.๑.๔ ด้านปัจจุบันพยาบาล

- ๑) การแก้สารมีพิษและสัตว์มีพิษ
กัดต่อย ตลอดจนการแพ้ยา เซอร์ุ่ม
และวัคซีน

- ๒) การเสียดโลหิตทั้งภายในและภายนอก
- ๓) การเป็นลม ช็อค หมดสติ
- ๔) กระจกหัก ข้อเคล็ด ข้อเคลื่อน
- ๕) ชัก
- ๖) จมน้ำ ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ไฟฟ้าดูด
- ๗) สิ่งแปลกปลอมเข้าตา หู กอ จมูก และกระเพาะอาหาร
- ๘) การดูแลผู้ป่วยที่เจ็บหนัก

๒.๒ เจ้าหน้าที่ตำแหน่งทันตภิบาล ให้บริการด้านทันตกรรม ดังต่อไปนี้

- ๒.๒.๑ ถอนฟันถาวรและฟันน้ำนมโดยใช้ยาเฉพาะตำแหน่ง เฉพาะเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี
- ๒.๒.๒. อุดฟันด้วยวัสดุพลาสติก ทั้งในฟันถาวรและฟันน้ำนม เฉพาะเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี

เล่ม ๕๒ ตอนที่ ๑๐๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๘

๒.๒.๓ ขูดหินน้ำลายและทำความสะอาดฟัน

๒.๒.๔ ทาฟันด้วยน้ำยาฟลูออไรด์ เพื่อป้องกัน
ฟันผุ

๒.๓ เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบัน

สาขาการพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ให้กระทำได้ทุกประการ
เหมือนเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๒.๑ และให้กระทำได้ต่อไปได้อีก
ด้วย คือ

๒.๓.๑ ด้านอายุรกรรม — ถ้างกระเพาะอาหาร
โดยใช้สายยาง ในรายที่สงสัยว่ารับ
ประทานยาพิษ

๒.๓.๒ ด้านศัลยกรรม — ผ่าเอาสิ่งแปลกปลอม
ซึ่งอยู่ในตำแหน่งซึ่งไม่เป็นอันตราย
ต่ออวัยวะสำคัญของร่างกายออก โดย
ฉดยาระงับความรู้สึกทางผิวหนัง

๒.๓.๓ ด้านสูติกรรม

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๑๐๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๘

- ก. ทำคลอดในรายที่มีครรภ์ผิดปกติ หรือคลอดผิดปกติในกรณีที่จำเป็น แต่ห้ามมิให้ใช้เข็มสูงหรือทำการ ผ่าตัดในการทำคลอดหรือฉีดยา รััดมดลูกก่อนคลอด
- ข. ช่วยเหลือในกรณีที่จะมีการแท้ง หรือแท้งแล้วในรายที่จำเป็น

๒.๓.๔ ด้านการวางแผนครอบครัว - ใ้และ
ถอดห่วงอนามัย

๒.๔ เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับ
ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบัน

สาขาการพยาบาล ให้ปฏิบัติได้เหมือนกับเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๒.๓
ยกเว้น ๒.๓.๓ และ ๒.๓.๓

๒.๕ เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบ
อนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบัน

สาขาการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ให้ปฏิบัติได้เหมือนกับเจ้าหน้าที่
ตามข้อ ๒.๓ ยกเว้น ๒.๓.๑ และ ๒.๓.๒

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๑๐๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๘

๒.๖ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านซึ่งได้ผ่านการอบรมและได้รับประกาศนียบัตรรับรองความรู้ความสามารถจากกระทรวงสาธารณสุข และเป็นผู้ที่กระทรวงสาธารณสุขไม่ได้สั่งเพิกถอนสิทธิในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ให้ประกอบโรคศิลปะและใช้ยาได้ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข

๒.๗ เจ้าหน้าที่ผู้กระทำได้ตามข้อ ๒.๑, ๒.๒, ๒.๓, ๒.๔ และ ๒.๕ ให้ใช้ยาตามบัญชียาที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้

๒.๘ การประกอบโรคศิลปะนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแล้ว

ประกาศ ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘

อุดม โปษะกฤษณะ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

บัญญัติยาที่ขายระเบียนกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วย บุคคล
ซึ่งทางราชการเทศบาล สุขาภิบาล หรือสภาอากาศไทยมอบหมาย
ให้ประกอบโรคศิลปะในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่ง ได้ขึ้นทะเบียน
และรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแล้ว (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2518
ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2518

1. ยาสามัญประจำบ้าน ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข
2. ยาที่สูงขึ้นบัญชียาซึ่งได้ขึ้นทะเบียน และรับ ใบอนุญาต เป็น ผู้ประกอบ
โรคศิลปะแล้ว ส่งให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ให้แก่คนไข้เฉพาะราย
และเฉพาะคราว
3. ยาบางชนิด ดังต่อไปนี้
 - 3.1 ยาใช้ภายนอกและเฉพาะที่
ให้ใช้ได้ทุกชนิด สำหรับยาจำพวกทำให้ชาเฉพาะแห่ง ให้ใช้
ได้เฉพาะชนิดฟัน หรือทาเท่านั้น
 - 3.2 ยารับประทาน
 - 3.2.1 ยาจำพวกกระตุ้นกล้ามเนื้อเรียบของมดลูกทุกชนิด และ
ยาปรุงสำเร็จที่มียาเหล่านี้ เฉพาะสตรีคลอดบุตรที่รก
คลอดเสร็จเรียบร้อยแล้ว
 - 3.2.2 ยาคุมกำเนิดตาม โครงการวางแผนครอบครัว
 - 3.2.3 ยากล่อมประสาท เฉพาะพวก เบนโซ ไดอาซีปีน เช่น
ไดอาซีแพม และ ไดอาซีพอกไซด์ และจำพวกบาบิตุเรตส์
เฉพาะฟีโนบาร์บิทัล และคลอราลไฮเดรท

- 3.2.4 ยาจำพวกแอนติฮิสตามีน
- 3.2.5 ยาจำพวกซัลโฟนาไมด์ทุกชนิด และยาปรุงสำเร็จที่มียาเหล่านี้ ยกเว้นซัลฟานิลาไมด์ และยาปรุงสำเร็จที่มียานี้
- 3.2.6 ยาจำพวกปฏิชีวนะ เฉพาะกลุ่มเพนนิซิลลิน เตตราซัยคลิน สเตอริปโตมัยซิน และยาปรุงสำเร็จที่มียาเหล่านี้
- 3.2.7 ยาจำพวกซัลโฟน สำหรับ รักษาโรค เรื้อนตาม โครงการควบคุมโรคเรื้อน
- 3.2.8 ยาจำพวกรักษาวัดโรค ตามโครงการควบคุมวัณโรค
- 3.2.9 ยาจำพวกป้องกันและรักษามาลาเรีย ตามโครงการกำจัดไข้มาลาเรีย
- 3.2.10 ยาจำพวกรักษาโรคบิด
- 3.2.11 ยาจำพวกสร้างเสริมภูมิคุ้มกันให้ร่างกายทุกชนิด
- 3.2.12 ยาแก้หืด ยกเว้นชนิดที่มีฮอร์โมนเป็นส่วนประกอบ
- 3.2.13 ยาถ่ายพยาธิลำไส้
- 3.2.14 ยาผสมชนิดน้ำ (Stock Mixture) ตามตำรับขององค์การเภสัชกรรมทุกชนิด และ / หรือตำรับที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะเห็นสมควร
- 3.3 ยาฉีดเข้าใต้ผิวหนังและกล้ามเนื้อ
 - 3.3.1 ยากระตุ้นการไหลเวียนของโลหิตและการหายใจ เฉพาะนิโคตาไมด์ (โครามิน) และเมตราโซล (คาร์ติอาโซล)

- 3.3.2 ยากระตุ้นการไหลเวียนของโลหิตในรายหอบหืด เฉพาะแอดรีนาลีนขนาด 1:1000 ครึ่งละไม่เกิน 0.5 ลบ. ซม.
 - 3.3.3 ยาจำพวกกระตุ้นกล้ามเนื้อเรียบของมดลูกทุกชนิด เฉพาะสตรีคลอดบุตรที่รกคลอดเสร็จเรียบร้อยแล้ว
 - 3.3.4 ยาจำพวกแอนติฮิสตามีน
 - 3.3.5 ยาแก้ปวดท้องแบบโคลิก จำพวกแอนติสปาสโมติก
 - 3.3.6 ยาจำพวกไวตามิน
 - 3.3.7 ยาชาเฉพาะที่สำหรับเจ้าหน้าที่ตามข้อ 2.3
 - 3.3.8 วัคซีนกันพิษสุนัขบ้า
 - 3.3.9 เซรัมแก้พิษงู
 - 3.3.10 ยาจำพวกสร้างเสริมภูมิคุ้มกันให้ร่างกายทุกชนิด
 - 3.4 ยาฉีดเข้าเส้นโลหิต เฉพาะในรายที่จำเป็น
 - 3.4.1 น้ำเกลือ หรือเติกซ์โตรัส
 - 3.4.2 กลูโคส
-